FARA ARMÂNEASCĂ

MIHALE HAGI
(1921-1992)

Mihai Stere DERDENA

În primăvara anului 1992, cam în același timp cu Gioga Parizianu, din falnica falangă macedoneană a mai căzut un erou anticomunist: Mihale Hagi din satul constănțean Sinoe.

S'a născut la 8 Octombrie 1921 în satul Georgica din Macedonia, nu departe de Săruna (Salonic). Între 1930 și 1940 a trăit în Cadrilater, iar după aceea, până aproape de moarte, în satul Sinoe din județul Constanța. A vrea puțină carte, dar multă omenie.

Fiind nespus de milostiv, a oferit merinde unor oameni bravi și hăituiți, despre care nu avea cum să știe că activau ca partizani prin Pădurea Babadagului din județul Tulcea. Dar și de-ar fi aflat dinainte acest strașnic adevăr, Mihale Hagi, ca bun ostaș al lui Iisus Hristos, ce se învrednicea să fie, tot așa ar fi acționat, nedezmințind creștineasca ospitalitate a nobilei stirpe grămostene din care se trăgea.

Însă pentru niște specimene securiste - certate cu Dumnezeu și trecute definitiv în solda lui Satan, care le-a inspirat, între atâtea alte monstruozități, și inumana teorie a luptei de clasă, adică a omului cu om - un nevinovat gest de omenie constituia o adevărată crimă, un atentat primejdios la diabolica lor ordine socială, prin care intenționau să împingă omenirea cu milenii în urmă, în sălbăticia preistoriei, a comunei primitive. Drept care, zeloșii judecători dela Tribunalul Militar Constanța, dirijați de Securitatea dejistă, îl condamnă pe țăranul Mihale Hagi, prin sentința nr.256/1952, la 6 ani muncă silnică "pentru uneltire contra ordinii sociale", deoarece "în primăvara anului 1949 a avut legături cu persoane ce au făcut parte din bandele teroriste ce au acționat în munții Dobrogei". Așa, ca să se lecuiască de altruism, de dragoste față de aproapele nostru și să nu mai urmeze pilda samarineanului milostiv din Evanghelie, care-i fusese de atâtea ori citită și predicată de preotul din sat.

Însă Hagi nu era omul care să se sperie. Și pentrucă în închisoare, descoperind că legionarii sunt cei mai buni Români și creștini, cei mai demni, mai neînfricați și mai încercați deținuți, cei mai vechi și mai consecvenți luptători anticomuniști, Mihale a devenit fără șovăire simpatizant al acestora, motiv ca să primească, la expirarea pedepsei de 6 ani, un supliment punitiv, concretizat, în 5 ani de domiciliu obligatoriu în localitatea bărăgăneană Rubla, sat clădit cu trudă de dislocații bănățeni. Că era fără judecată, asta n'avea nici o importanță pentru teribila Securitate bolșevică a cărei unică lege o constituia bunul plac.

Însă calvarul din Bărăgan i-a fost sensibil ușurat prin prezența continuă a soției sale Zoița (ITA), care, ca o veritabilă Penelopă și ca o autentică Armână n'a conceput în nici o clipă, în cei 11 ani de persecuții și privațiuni inimaginabile, să divorțeze, ci l-a urmat pe soț și la rău, nu doar la bine.

Abia acolo, la Rubla, mi-a fost dat să-l cunosc pe Mihale Hagi. În prima-mi noapte de deoist am fost găzduit de studentul medicinist Mihai Serdaru, pe care-l cunoscusem la Ghermla. Acesta, știind din închisoare că eu sunt Macedonean latin, mi-a dezvăluit din primul ceas că, nu departe de dânsul, pe aceeași ulicioară, locuiește Mihale Hagi, nume ce-mi devenise familiar dinaintea arestării mele (pe când mă aflam în satul Caugagia și frecventam cursurile Liceului "Spiru Haret" din Tulcea). Auzind această veste prețioasă, mai că-mi venea să plec numaidecât la dobrogenul meu, chit că nu-l știam decât din auzite. Însă, dându-mi pe loc seama că nu se cade să deranjezi pe cineva la un ceas de noapte adâncă, mai cu seamă în acea vreme tulbure și terifiantă, a trebuit să mă abțin. Greu, teribil de greu s'a scurs noaptea cea dintâi. N'am închis o clipă ochii. După o noapte ce-mi păru fără sfârșit (insomnia s'a datorat atât bucuriei că mă vedeam, în sfârșit, nepăzit de nici un gardian, cât și nerăbdării de a mă întâlni cu primul Armân deoist), mă duc la familia Mihale Hagi, care mă primește cu brațele deschise. Am stat la Hagi mai bine de o săptămână, până ce mi se dădu și mie o casă liberă, de fapt un bordei, intrând astfel în rând cu toți bordeienii deoiști. Și după aceea, ba chiar destul de des m'am bucurat de toată căldura ospitalității în casa mereu primitoare a admirabililor soți Hagi. Lui Mihale îi spuneam, dela o vreme, nea Mihale, ținând cont că era cu 13 ani mai vârstnic decât mine.

E mult de atunci - au trecut, iată, peste trei decenii - însă anumite trăsături și fapte ale celor din jur nu pot fi uitate nici într'un veac. Îmi amintesc cel mai bine că neastâmpărul (în sensul bun al acestui termen) era însușirea dominantă a lui Mihale Hagi. Îi venea acest neastâmpăr dela o energie de-a dreptul vulcanică. Dispunea de o vivacitate ieșită din comun. Te minunai văzând cum un om, mărunt la trup, clocotea de energie, de vigoare, de vitalitate, putând să ridice singur o jumătate de căruță plină, asemenea lui Jean Valjan al lui Victor Hugo. Tot timpul simțea nevoia să umble, să se miște, să facă ceva. Era ca argintul viu,

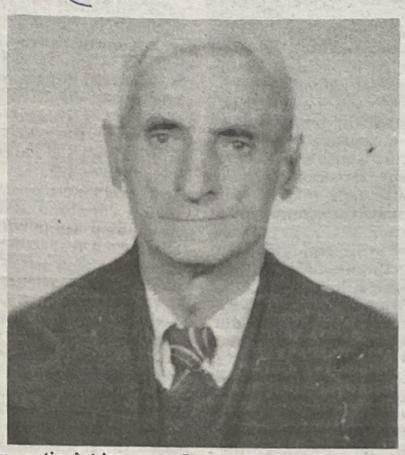

mereu activ, într'o perpetuă mișcare. Când pornea la drum "per pedes", ritmului alert pe care-l impunea ca într'o cursă contra cronometru numai unul, Reus, îi făcea față cu brio. Pe întinderile nesfârșite ale G.A.S. Rubla - metamorfozată mai apoi în I.A.S. Însurăței - unde eram siliți să muncim ca să nu murim de inaniție, mă întreceam adesea cu el la prășit, la culesul florii-soarelui sau al porumbului, la tăiat coceni, însă niciodată n'a fost chip să ajung înaintea lui la capătul tarlalei.

Când l-am văzut ultima dată - în vara anului 1991, la biserica Sfântul Dumitru din cartierul bucureștean Colentina, unde se oficiază cununiile mirilor macedoromâni, fiind totodată și un predilect loc de întâlnire pentru cei vârstnici - avea un facies cadaveric. O boală incurabilă îl rodea încet, pe nesimțite. Numai ochii mai aruncau ceva văpăi din vulcanul Hagi de odinioară.

Chiar și un ageamiu în medicină, privindu-l cu luare aminte, și-ar fi dat pe loc seama că Mihale nu mai are într'însul decât puțină viață.

Mi-a mărturisit atunci, cu vădită satisfacție, că mutându-se în București, și-a văzut unicul fiu realizat profesional și familial, că tot în Capitală a putut să-și completeze toți dinții pe care i-i zdrobiseră securiștii în anchetă și prin pușcării.

Iată, drag confrate de suferință, că nu pot să uit cât ai fost de bun și de primitor cu mine. Și mă rog lui Dumnezeu ca să-ți așeze sufletul în lumea celor drepți, în rândul îngerilor din legiunea condusă de Arhanghelul Mihail, al cărui nume te-ai învrednicit să-l porți în viața aceasta pământeană! Să-ți fie somnul lin și țărâna ușoară, iubite nea Mihale!

CUVINE-SE...

Luna trecută s'a stins din viață, în vârstă de 78 de ani, D-na **ATHENA RADU** (n. Funda), soția și sora a doi vechi luptători naționaliști: D-nii Radu Leonte și Dumitru (Tache) Funda.

Aparținând unei familii sud-dunărene venite în țara-mamă după Primul Război Mondial, ilustrând virtuțile legendare ale Românilor macedoneni, Athena Radu a știut să fie alături de toți ai săi în grelele încercări ale istoriei, suferind și rezistând alături de ei, fără crâcnire, cu credință nestrămutată în Dumnezeu și în Neamul Românesc.

Pătrunsă ea însăși de spiritul legionar, cu pioasă adorație față de figura imensă a Căpitanului, Athena Radu n'a săvârșit fapte eroice ieșite din comun, dar a avut tăria să înfrunte eroic vremurile, fiind ilustrativă pentru acel admirabil eroism popular românesc, adesea anonim, care a fost însăși formula noastră de supraviețuire națională în ceasurile de răspântie ale istoriei. Dacă poporul român ar fi alcătuit numai din astfel de exemplare umane, atunci i-am putea da dreptate lui Nichifor Crainic împotriva bătrânului Miron Costin: nu este bietul om sub vremi, ci vremile pot sta sub om, căci voința de fier a omului adevărat "poate frânge grumazul monstrului"...

Pe Athena Radu n'a înfrânt-o nici prigoana anilor '38 - '41, nici teroarea satanică a comunismului, în ale cărui temnițe s'a purtat exemplar, pierzându-și în parte sănătatea fizică, dar triumfând moral, și apucând să vadă, cu câțiva ani înaintea morții, agonia și destrămarea Golemului roșu.

Acum, într'o dreaptă retrospectivă, figura Athenei Radu se profilează în smerita ei exponențialitate; ea a întruchipat, până în ceasul din urmă, o realitate esențială a dăinuirii noastre: eroism feminin, ce a vegheat discret, dar energic lupta bărbătească a eroilor noștri știuți și neștiuți. Păcat că despre Femeia Română - s'a scris atât de puțin, fiind până astăzi insuficient înțeleasă și prețuită atât în drama, cât și în măreția ei.

Poate că se va găsi până la urmă cineva care să suprindă într'o carte substanțială tot acest preaplin de dăruire, suferință și demnitate românească și creștină, mai ales așa cum s'a manifestat în vâltorile acestui veac, mergând până la experiența limită a închisorii de femei, cu atâtea cazuri de martiraj vrednice de pomenire.

Athena Radu a plecat dintre noi cu sufletul curat și cu nădejdea trează a aureolelor viitoare. Evocarea înfiorată a figurii ei exemplare și a ultimei mărturisiri de credință către cei apropiați a fost făcută la Sibiu, în fața trupului neînsuflețit, de către vechiul camarad Gheorghe Brahonschi. "Când rămâi atât de viu în conștiința a lor tăi, se cheamă oare că ai murit cu adevărat?!"

Athena Radu rămâne dreaptă și vie în fața lui Dumnezeu și în tainițele inimilor noastre. Ea a devenit un crâmpei de veșnicie românească.

"PUNCTE CARDINALE"

SOCIETATEA CULTURALĂ "ȚINUTUL HERȚA" BUCUREȘTI ROMÂNIA

Frați Români,

Românii din Ținutul Herța, care în 1940 (sau 1944) au trebuit să-și părăsească pământul curat românesc pe care s'au născut și pe care au trăit din totdeauna, s'au constituit în Societatea Culturală "Ținutul Herța". Prima ședință cu caracter organizatoric, la care Herțenii au fost invitați împreună cu familiile și prietenii lor, a avut loc la sediul AGIR din Str. M. Eminescu Nr. 8 (lângă Piața Romană) în ziua de 29 Mai a.c., orele 10.30.

Președintele Societății
Prof. Dr. Doc. I. GHERMAN

Secretar,
Av. V. GRIGORIU

Adresa poștală: Prof. Dr. doc. Ion GHERMAN,
București II, Of. Poștal 48, C.P.I, cod 72.150;
Tel: 6351987; Cont CEC: 45.110.934